

TARTU RIIKLIK ÜLIKOO

SOOME-UGRI KEELTE KATEEDER

TRU võistlustööde komisjoni otsusega

30. juunil

1978

a. on määratud käesolevale tööle

enimene

auhind

T. Maasik

TRU Teaduslik sekretär

BOTAANIKAALANE SÕNAVARA KARJALA KEELE BOKSITOGORSKI MURDES

DIPLOMITÖÖ

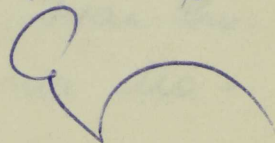
HELLE AUNAP

JUHENDAJA:

DOTS. P. PALMEOS

TARTU 1978

Liiban
kaitmusle
22.05.78

Eessõna

Käesoleva diplomitöö eesmärgiks on käsitleda Leningradi oblasti Boknigorski rajoonis elavate karyalaste botaanikaalast sõnavara.

Töös kasutatava materjali põhiline osa on kogutud 1976. aasta suvel ja 1977. aasta talvel ning suvel Birjutsjevo, Korgorka, Mokolovo, Selistje ja Zabelino küladest.

Kulijuhitideks olid: Anna Fjodorova (s. 1926, Birjutsjevo k.), Anna Pavlova (s. 1921, Korgorka k.), Filipp Petrovits (s. 1903, Korgorka k.), Maria Sepitševa (s. 1896, Korgorka k.), Mitja Vorobjov (s. 1912, Mokolovo k.), Praskovja Ivanova (s. 1898, Selistje k.), Aleksander Hanov (s. 1902, Selistje k.), Anna Petrovna Jeršova (s. 1905, Selistje k.), Anna Vasiljevna Jeršova (s. 1917, Selistje k.), Ivan Kru-titski (s. 1913, Selistje k.), Vladimir Ma-

nitšev (s. 1954, Selistšik k.), Nassili Redkin (s. 1957, Selistšik k.), Nastja Toptõgina (s. 1912, Selistšik k.), Aleksei Toptõgin (s. 1958, Selistšik k.), Anisja Aleksandrovna Bogdanova (s. 1891, Zabelino k.), Stepan Mihhailovitš Glõbin (s. 1923, Zabelino k.), Varvara Ivanova (s. 1920, Zabelino k.).

Peale kuulujuttidelt kogitud materjalide on kasutatud ka V. D. Rjagosevi teost „Тихвинский собор каменного зыб-ка“ ja mõningaid ta käsikirjalisi materjale.

Töö on jaotatud viide peatükki. Enimeses peatükis vaadeldakse taimelaseid üldnimetusi, ka taimekooslusi ja kasvukohti märkivaid sõnu.

Teine peatükk sisaldab taimemorfoloogilist sõnavara.

Kolmandas ja neljandas peatükis käsitletakse taimenimetusi, kolmandas seeni ja neljandas kõrgemaid taimi. Seenenimetused on jaotatud K. Kalamuhteose „Seened“ alusel ja kõrgemate taimede liigitamiseks on toetunud töödele „Taimede välimääraja“ ja „Botanika“ II.

Juhul, kui ei õnnestunud täpselt eristada taimeliiki, pole antud ladinakulset liiginimetust, vaid on püri-

dutud peenonna nimetusega.

Vuendas peatüvis antakse lühi-
ülevaade ravimtaimede kasutamisest.

Neljas eriuues peatüvis on an-
tud entatawate sõnade wasted lä-
hemates, wajaduse wonal ka wange-
mates sugulaswelles ja määgitud
sõna etimoloogia. Sõnade etimolo-
giseerimisel on põhiliselt kasuta-
tud teost „Suomen wien etymo-
loginen sanawirja“ I-V.

Littrõnade puhul on viidatud
põhisõnale, kus entatud wastar eti-
moloogia, täiendõna etimoloogiat
pole antud. Samuti on tuletised
paigutatud põhisõna järele. Lähe-
walt wäitlatare littrõnu ja tulle-
tiin IV peatüwi wõnawõttes.

Diplomitöö lõpus entatare ka-
jalawõlste ja sugulaswelle sõnade
ning ladinawõlste nimetuste regist-
rid, lühendid ja kasutatud kirjaa-
dus.

Sissejuhatus

Leningradi oblasti Boritogors-
i rajonis elab karjalasi praegu
15 külas.

Karjalaste asumine endistele
Tihvini ulostri maadele on notud
ajalooliste sündmustega XVI - XVII sajau-
dil. arvatakse, et esimene ümbra-
mine toimus 1659. aastal, et vaba-
neda rootslaste ülemvõimust alt.

See oli kõige varuam, kuid mitte
ainuke ümberasujate rühm karjala
maavõnnast Tihvini ümbrusse. XVII sa-
jandi 70-nd aastatel saadeti sinna
16 karjalaste perit luuegruile asu-
misle.¹

Nüüdis on karjalased elu-
nd praeguse Boritogorski rajoo-

¹ B.D. Peroev, Ижмурская роль карелско-
го языка. Ленинград, 1977, л. 4.

nis reidi üle 300 aasta, kuid uude
uude uimimisele ei pööranud had-
land püüa aega tähelepanu.

Alles 1911. aastal käis teeme
uueuimija J. Kujola esimesena alles
piirkonnas. Osa tema kogutud ma-
terjali, mis koosnes uuest muinas-
jutust, andis 1932. aastal välja
E. Leskinen tekstiingus „Kajalan
uude näytteitä“ I.

Süstemaatilisele uueuimistööle
kogumisele alles piirkonnas pani
aluse alles V.D. Rjagojev uueuimis-
ute 1965. aastal NSVL TA Keele,
Kirjanduse ja Ajaloo Instituudi Ka-
jala filiaali ülesandele.²

Kogutud materjalide põhjal
avaldas V.D. Rjagojev 1977. aastal
teose „Тихвинский город карельско-
го края“^{*} milles ta annab lühik-
ilevaate uueuimitava rajooni uueja-

² B.D. Petrov, Тихвинский город карельско-
го края, lk. 5.

^{*} V.D. Rjagojev uueuimab Bountogorini
rajooni uuejalaste uuele tähistamiseks
uueuimist viirini uueuue.

lasti keele fonetikaast, morfoloogiast, sõnatulekust ja lüürist.

Venekeelse ümbrus on euryalas-tele tugevat mõju avaldanud. See avaldub igal elualal, nii kultuuris, umbestuses kui keeles. Eriti aldis on võõrõppidele sõnavara, se-
tõttu on siin, võrreldes morfoloogia ja fonetikaga, kõige enam muutusi toimunud.

Siin pole antud keelseaduse botaanikaalast sõnavarast ülevaadet, kuna pole tingeldud teatavate mõistetele keelekeste-
maatilise kogunemise, kuigi V.D. Rjagofer on ürga pannud keelekeste mitmekülaliselt ja jäädvõtmisele keelekeste magneetofonilindile.

Prague'is on meil ülevaade uude regulaarsete taimeliinide. Nimele liidub TRÜ kogu-ugri keele uudele uue vastavastandist diplomiteed: t. Pehai „Botaanika-
alane sõnavara keele keele“ ja M. Levis „Taimeliinialane sõna-
vara uue keele“.

Nõnda on põhjust arvata, et
me Borsitogorski rajooni rajalaste
botanikaalase muuseumi muinui-
ne on vajalik ja eelsoo asuoh-
ta arvestades eeltoige oluline just
eulekontantide muinuisel.

I. Üldnimetused

Käesolevas peatükis käsitletak-
se taimedega seotud üldnimetusi,
tainede kooslusi ja kasvualasid
tähistavaid sõnu.

aho (III FK 2 209) 'kõnnumaa'. Vas-
teid sugulaskeeltes: «f aho, sm aho
'noor mets; kõnnumaa', vdj aho, e
mund. ahu 'kõlbumatu põld; ahupeal-
ne'. Toivonen ühendab läänemeresoo-
ne sõnad küsimärgiliselt peruu all-
te vastetega | ? udm ožo 'nurm' ja | ks
ež, eža 'noor rohi; nurm, niit' (SKES I 6).

coeta, coetané 'lill, ka õis' < on ysbe-
ron 'lill'.

gustoněčá 'tihnik' (vt. meččá lk. 10.).

heinä 'hein', heinäaiga 'heinaaeg',
heinä uberitti stogā 'heinad pandi
kuaja', heinäaigu alotitā trana päi-
vān aigā 'heinaauga alustataks
jaanipäeva ajal'. Vasteid läämemer-
soone kultes: sm heinā, vps hein,
hīn, vdj einā, e hein, lv āina 'ro-
hi'. Sõna on balti laenu, vdj. ld šiē-
nas, lt šien (SKES I 65).

kukka, kukkahe 'lill' on genuinne
sõna, millel peale läämemersoone
kultu leidub vasteid ka lapi kules,
vdj. ufa kukas, sm kukka, vdj
kukka, kukaz, kuk, lp gukka (SKES II
232).

ličinda-trava 'ravimtaim' on re-
netaenuline liitsõna < on serut 'ra-
vima' ja trava 'rohi'.

meččā 'mets', tiħjā meččā 'raagus
mets' i nā meččā pūroin tagana 'ei
nāe metsa punde taga'. Genuinne
sõna, vdj. sm metsā, vps mets, vdj
mettsā, e mets, lv metsā (SKES II 343).

nurmi 'nurm, aas' on genuiinae sõna,
 vid. uFA nurmi, uFL nurm, om nurmi,
 vps nurm, vdj nurmi, e nurm, lv
nurm, lp nõrma | nus nurm | had
nürsm 'soo, niiske maa' (SKES II 403).

ogorolo 'juurviljamaad' < on oropog id.

orogi 'kõrs, õlg' on genuiinae sõna,
 vid. uFA olui, uFL olg, om olui, vps
olg, vdj oltsi, e olg, lv rol'G, lp
läl'ka 'kõrs, õlg; kõva hein' | ud olgo
'olekõrs' (SKES II 427).

orai 'oras'. Samatahenduslikke
 vasteid esineb kõrgis läänemeresoo-
 me kultes, vid. uFA orai, om oras,
 vps oraz, orai, vdj oraz, e oras.
 Sõna on tuletis soome-ugrilisest ora-
sõnast, mida on peetud indo-eu-
 roopa laenuks. Soomlased eitavad
 küll olutatava laenuvõimaluse küsi-
 märgiliselt (SKES III 436), ungarlased
 arvates vajab veel uurimist, kas
 sõna on soome-ugri ajastul üle
 võetud indo-euroopa laenu või hili-

sem iraani laen, mis ei soome-
ugri keeltesse on sattunud Volga-
äärsid rahvaid tabanud iraani
mõju tulemusena võimalikult ei
nurritest; või pole sellel midagi
ühist samatähendusliku vana-in-
dia ārā-sõnaga. Viimane võima-
lus on tõige vähem tõenäoline
(MTES₂ I s. v. ār).

perdo 'põld'. Vasteid on tiistiski
läänemurdekeeltes, rd. uylA
perdo, uyl perd, om petto, vdj per-
to, e pöld, mund. pöld, pöld, vai
peldo. Arvatavasti on sõna germaa-
ni laen, rd. vanagermaani *pēl-
ton, *pēltos, *peltus 'väli; põld; nurm',
nts fjælder 'tück maad, mis kuu-
lub üksikisikule, mitte kogu külale'
(SKES III 516).

pū 'puu', lehtetä pū jōm tistōja,
kuivā 'lehtedeta puu, pole lehti-
kuivab', pūsoina lehet orrai
'pundes on lehed'. Sõna pärineb u-
rali ajastust. Vasteid nii soome-ug-

ri kui samojedi kultas, vid. vdj pū,
lv pū | udm pū, pū | ung fa (MTES₂ I
s.v. fa).

r'ād, pl. r'āvūd 'peenar' < on rpēga id.

sad(u) 'aed' < on caq id.

sornjanka 'unbrohi' < on copmek, cop-
nal traba id.

sammal 'sammal', kašvua sam-
uarema 'sammaldub'. sõna on
lääneemeroonuline, vid. sm sam-
ual, vps samar, e sammal,
lv sūmal, lp sāmul (SKES IV 961).

šuo 'soo' on lääneemeroonuline,
vid. sm śuo, vps so, vdj śo, e soo,
lv šūo (SKES IV 1109).

taine, pl. taineniet 'tain', istik 'on
gennuinne sõna, Collinderi järgi
unali algpõlv (FUV 61), vid.
vps tainen, vdj taini, e tain
(SKES IV 1197).

trava, travan'e 'rohi', vitkiä tra-
rua 'rohtu kikkuda', travan'e ka-
vä 'rohi kasvab' < on traba 'iga-
sugune üheaastane taim, metsik

umbrohi, väiksem kui põõsas'.

tuhjo 'põõsas', tuhjuko 'põõsastik',
jüt i tuhjat kasveta mečääsä
'puud ja põõsad kasvavad met-

sas'. Descriptiivne sõna, vrd. uyl

tuhd. Et tuhjo < *tuhja + i, saab

sõna päritolult ühendada sõna-

dega sm tuheea, tuhea 'tike, paks'

(SKES V 1375).

urožai 'vili' < on ypomoi id.

vasta 'riht', vastua vanuicča
'võhpaari'. Vasteid läänemeresoo-
me keeltes: vj vasta, uyl vastu, uyl
vast, sm vasta, vps vast. Sõna pä-
ritolu kohta on kaks varianti:

1. sõna on germaani laen, vrd. uuts
quaster 'oks, lund, riht, uimp', uuts uast
2. tõepärasem siiski, et sõna on sla-
vi laen, vrd. sl hoost 'saba; riht',

mis on saadud sõnast hoostat'
'end saunas rhaga lüia' (SKES^T
1667).

Kokkuvõttes võib öelda, et tai-
medega seotud üldnimetuste
hulgas on võrdlemisi palju ge-
miinseid sõnu, nagu kuuka 'oll',
neetä 'neet', saunmas 'saunmal',
tainat 'tain, istik'.

Vanu laene esineb suhteliselt
vähel, näit. perdo 'põld' (germ
laen), huinä 'hüh' (balti laen),
vasta 'vht' (kirjutav slaavi laen).

Väga suure osa moodusta-
vad hilised vene laenud, näit.
eveta 'oll', ogorda 'juunifaeed',
sornfakaa 'unibrohi', trava 'rohi'.

II. Taimemorfoloogia

Peatüvis käsitletakse taimemor-
foloogilisi, s.o. taimu osi tähistä-
vaid sõnu.

čülkü 'linakupar'. sõna esineb
vaid vajala ja soome keeles, vd
ujA tšülkü, ujl tšülk, m sykkä
(SKES IV 1145).

havu 'okas', tervät havut 'te-
ravad okkad'. vd. uj havu 'okas-
puu, oks; ahjuluud', ujl habu, havu,
m havu, havo 'muss, männi rät
vadaka oks, oks', vdj avu 'ahju-
luud', lv õu 'okaspuu oks, oks'.
Toivonen peab häänenurksuse
sõnu kõhlevalt balti laenuks
(SKES I 64).

igouka 'nõel', uun, uānui ouas, koi-
ruña tūtāt, nāiēñā igouki
'kane on libed, uunel ouad'
L on uuna, uouka 'nõel'.

jūri, pl. jūret 'juuri', jūri rai rasuo
'ajab juuri'. Genuinne sõna, var-
teid on lõänemeresoome keeles ja
mordvas, vd. uyl d'ūr, rps jui,
rdj jūri, lv jūri (SKES I 127).

jüvä 'iva', peudaittā jüvāt 'jõllukait-
mad'. Sõnal on varteid mitutud
peale lõänemeresoome keele val
mordva ja permi keeltest, vd. uyl
d'ävä, sm jüvä, rps jüva, rdj ivä,
e iva. Sõna peitakse indo-eu-
roopa loennus, vd. skr yāva 'vli,
odu' (SKES I 129).

kando 'känd' on genuinne sõna,
varteid peale lõänemeresoome keel-
te val lapis ja mordvas, vd.
uyl kand, sm kanto, rps kand,
rdj kanto, e kand, känd (SKES I
158).

vandané, nūruan vandané 'uu-
rama tupp'. Sõna on registreeritud
ainult belistse külas. See on deni-
nutivne vorm sõnast vanda, mis
on soome-ugri päritolu, vrd. sm
vanta, vđj vanta, e vand (SKES I 157).

ketu 'kest; kelme; kile' on genuinne
sõna, vasteid peale lõänemeresoome
kultu lapis ja moodvas, vrd. uŷA
ketu 'õhuke uoor, kest', uŷL ket, ketu
'ussi nahk', sm kesi, ketu, ketto 'õhu-
ke nahk, kelme', vŷs kesi 'nahk', vđj
ketto 'kelme', e kesi 'tühi uuum, uoor',
lp katt '(kausi)nahk' / uolE k'ed
'puuvilja uoor'. Tuletistena uuulu-
vad nia ug e kest 'õhuke nahk',
uoor' ja lv kestä 'alumine uoor' (SKES I
186).

kora 'uoor, kest'. Sõna on soome-ug-
riline, vrd. uŷ kuori, uŷL kuoi, sm
kuori, vđj uōri, e uoor / uol kār.
kõnitavad on mari ja uugari vas-
ted (SKES II 241).

ladva (III TK 209) 'latv' on lääne-
meresomelne sõna, vrd. uyl ladva,
uyl radv, m latra, vdf radva,
e latr, lv ladā lp la:dv (SKES II 280).

lehti, pl. lehet 'leht', lehet ullisõutā
šigizüllā 'lehed uollitavad šigisel'.
Sõna on genuinne, vasted onab
läänemeresoome keeltes ja lapi ning
mari keeles, vrd. m lehti, vps leht,
e leht, lv lēt / m lista·š (SKES II 284).

lista 'leht', pū raggettā listat šū-
gizüllā 'pū langetab šigisel lehed'
< on uut id.

māja 'mari', ni ašū uēcā gri-
bā i māja 'ma lähen metsa u-
elle ja mājule', mājoista ma-
jitā varen'ua 'mājadest khaese
uedist'. Selistie ülat õnnestus
saada ka sõna tistmugune tä-
hendus: dubān mājāzet 'tam-
utõrud'. Sõna on genuinne, vas-
tud levdub peale läänemereso-
ome keelte veel lapi ja morova

uultes, vd uyl muard, m marja,
vdj marj, e marj, lv marja / ud
marj / udē mar 'õun, mari' / un
mar (SKES II 334).

niegra 'õras, nõel; rooni õras', hänis-
sä tnävat niegrat 'kuusl on te-
ravad okkad'. vd. uyl niegr,
m neula, vps niegr, vdj niegra,
e nõel, lv nõggõl(2). sõna on germaa-
ni laen, vd. gt nēplo (SKES II 375).

nīhi 'paju - või lõhnuse koor, mtl-
lult pind võetud'. sõna on genuiin-
ne, vastiid leidub peale lõänemere-
soome uultes ka volga ja permi
uultes, vd. uyl nīh, m nīni, vps
nīh, vdj nīhi, e nīh, lv nīh / nīhi,
nī / udm nīh / KS nīh (SKES II 378).

nuatti 'junnipapalud'. Saunatõ-
henduslike vastiid leidub kõigis
läänemeresoome uultes, vd. kijA
hoatti, uyl nuat, m naatti, vdj
nätti, lv nätõz 'kapsas'. sõna pee-
tase vene laenuks < on натуня

'nari, sageli mõne muugi juurde-
ja var' (SKES II 363).

oksa 'os'. Benüüinne sõna, millel
vastaid nii lõaenemisesse kui
lapi ja mari keeles, vrd. uyl A
oksu, uyl oks, sm oksa, vps oks, vdj
ehsa, e oks, lr oksä, lpr äkse / ur
uks. küsimärgiga on esitatud
vcl udmurdi vaste /? uñ 'äke, ka-
mäne' (SKES II 424).

paano 'vaan', hennipaano 'henn-
vaan'. Vastaid: uyl palko, uyl A
pargo, uyl pang, pang, sm palko,
vps päng, vdj panko, e mund.
palg, Vai palgo (SKES II 476). Sõna
on sama algupära kui sm palje
'(sps)lööts', -o- on aga lõaenemise-
seose diminutiivi sufiks. sm palje
on germaani laen, vrd. gt balgs
'nahkkott', nts balg 'tupp; vaan;
nakk' (SKES II 474).

plätti 'var' < ru ulet 'rihm, muut,
vantsik'. Arvatavasti on nimetus

tinginud tainne varre mõningane sar-
narus rihma, paelaga.

poika 'pung' < on uorka id.

pühané '(võlille) ude, ebe'. Diminutiiv-
ne vorm sõnast püha, vd. u
puux(x)a 'udusulg, ebe', buuha 'müt-
si kantane äär', uA puuhu 'ebe',
uL pühk, ups püh, udj püha, e
mund. pühk < on uyx 'ebe, ude; pu-
nike karv' (SKES III 665).

päissär, gen. päistären 'linaluu'. Vas-
tund soone ja radja uues, vd. uA
pästared, uL pästär, um päistär, udj
päissär. Sõna on slaavi laen, vd.
on näzgep 'õlg, kõrs; lina- võt ka-
nepi lund', näzgepe 'halb, põllule
jäetud lina' jne. (SKES III 680).

pölükäs 'tolmutas'. Sõna on tuli-
tis deskriptiivsest sõnast pölü 'tolu',
vd. uA pölü, uL pölü, um pölü,
ups pölü, udj pöllü (SKES III 696).

šieni, part. šienendā 'seene', šienen'istā
šuadi roida 'seemetest saadi oli'.

Vastid läänevõrroue keltse, rd.

ufl šienen, sm šienen, vps šienen,
vdj šēne, lv šienģōz (SKESIV 1008). Ka-
liina järgi on sõna balti laen,
rd. ld šēmens 'cūlv' (IKBL 161).

šlāpā 'nūts, kūbar', šlāpāne, Deni-
nutiviset vormi sõnavt šlāpā
kantatakse sunekubaru tähen-
duses < on uurena 'nūts'.

stroona 'tūvi' < on stbona id.

tuohi, part. tuohita 'toht'. Vastid
esineb läänevõrroue keltse, rd.

ufl tuoh, sm tuohi, vps tohi, vdj
toho. Sõna on balti laen, rd.
ld tōsis, lt tāsis 'uax ālaosa
valge toht' (SKESV 1405).

tūvi 'puu alaosa, tūvi' on soome-
ugri line sõna, rd. ufl tūvi, tūvi, ufl
tūvi, sm tyvi, vps tūvi, vdj tūvi, e tāvi,
nurd. tūi, tūi, lv te'u(v) / uol tē - tēj -

mr tõn, tüü / udm dih, diu ('tüvi'; jõe
nime' / kS dih, din / ugtõ, tõre -
mund. ka tü ('tüvi', alaosa' (SKES I 1465).

varba, gen. varwan ('varb, vaag, rits;
peenike oks'. Genuinne sõna, vas-
tud peale läämemeresoome keel-
te ka lapi keeles, vid. uyl barb,
sm varpa, vs barb, e varb, vdj
varpa (SKES I 1656).

varži ('vars'. Genuinne sõna, vid.
uyl varž, sm varsi, vs vais, vdj
varsi, lv rārž (SKES I 1660). Võima-
liku rasteid esitatud ka mari ja
komi keeltest, vid. / nr purōš varb,
var' / k vorč 'rõu, aas (mittegi vii-
ritamisest' (K9CK 863).

verhuiska 'rõra' < on berxyuka (Dami)
'eseme, asja kõrgim osa'.

virba 'urb' < on berba 'paju, pa-
juoks' (SS 184), virbapü 'pajuks ur-
badega', virba-pühapäivi oli muu-
ev'ätoida nädalie 'paluipundepüh

oli enae ülestõusmispuha nädalat!
virbapü vaubapü suureheksi terve-
heksi šivna vičča, miwra jäičča
'pajuots, orsaraag, tooreks, terveks,
mulle nits (ors), mulle muna'. Pal-
nipuudpuhal toodi pajuorsad
tuppa, asetati itsooni ette, chiti
riide ribakestega ja palvetati nen-
de es kogu öö.

Tainemorfoloogiline sõnava-
ra on põhiliselt osas genuinne,
näit. juri 'juuri', lehti 'leht', mari
fa 'mari', oria 'ors' jne.

Mõne tainemesa puhul on ka-
sutusel kaks nimetust, kusjuures
üks neist võib olla laen, näit.

lehti ja tista (vene laen) 'leht',
tüvi ja stoor (vene laen) 'tüvi',
ka võivad mõlemad nimetused
olla laenuid, näit. nigra (germ.
laen) ja igorua (vene laen) 'nõel'.^{okas}

Kõige rohkem on tainemor-
foloogilises sõnavaras vene lae-
ne, näit. coeta, cotan'e 'lill, õis',
igorua 'okas', stoor 'tüvi', tsiri

laene on vaid üksikuid, näit. nieg-
ra 'orav' (germ. laen), paano 'vaun'
(germ. laen); šienü 'seenu' (balti
laen), tuohi 'soht' (balti laen),
põivisän 'linaluu' (slava. laen).

III. Seened

Kaifala kelle Boksitogorski
mündes erineb üldnimetuse 'seen'
täheendus kolme sõna: griba, sie-
hi ja voruuk. Täheenduselt on
need sõnad süsli mõnevõrra eri-
nevad, nimetused siehi ja vor-
uuk tähistavad soolamiseks val-
mistatud või soolatud suut,
griba aga kuivatatud seent.

Selliselte välgimeenend
täheandus sõnade kasutamine
pole aga järjepidev ja sageli on
üldaine tarvitamine juhuslik,
enamasti domineerib vene laen
griba.

griba 'seen' < on spud id.

Ühendus liiginiimetusega on
tuletatud mitmeid uusi seeneni-

mesid, näit. bēnī grib (ПТК I 215)
'puravik', koivugriba 'karpuravik'.
Sõna kantati üldiselt vogu uuri-
taral alal.

uadozi on gribaia 'seenes on
une', šüödi sätällä griba 'ussi
poolt söödud seen (usitanud seen)',
ašun griba 'lähen seeneli', gri-
bat karveta hüvin vihma jälgē
'seened karvarad hästi püüast
rhuua'.

siehi 'seen'. Liiginimetuse abil tu-
tatud sõnadest tõustus saada
vaid üks — käbäzensieh 'kärbs-
seen', kusjuures sõna lõpust on vo-
kaal kadunud.

siendä šuorata, puizē panna,
štob i riakauduži 'seeni (seent)
soolataks, pannakse tinnu, et ei
rikneks'. Geeniline sõna, vasteid
esineb peale läänemeresoome keel-
te lapi keeles ja naugemateski
sugulaskeeltes, vrd. om siemi, rps
seih, vdf šini, e seen, lv šeh / kad
sānz / nr šin (SKES IV 1008).

rounuh 'seen' < on boomyx, boomyka 'šampinjon' (Dallé I).

Mitteršöödavaid seeni ähen-
dab nimetus

poganiha 'mitteršöodav (seen)', poganiha gribat 'halvad, mürgised seened', Sõna on hiline vene laen, vanema slaavi laenuks viinab see võigis läänemeresoome keeltes, vrd. om pa-
kana, vrd pagne, pagan, pa-
gänöz (SKES III 466). Slaavi keeltes
peetakse seda vanaks laenuks
ladina uuest, vrd lad paganus
'küla-, maainimene' (FCPS III).
Samal arvamusel on ka J. Kalina
(SS 133).

Enamjaolt tuntakse Boonito-
gorvi rööponi karyalaste küla-
des šöödavaid seeni, kuid nende
nimetuste hulgas on vaid üksi-
ind päritolult genuinsed sõnad.
Vanade seenenimetuste puudumist
võiks seletada rahest ainult
seente vähesusega selles piirkon-

nas. Järelilikult on seal üldse vähe seni korjatud, cui paralleelselt tuntud metsamajade genuin-
ste nimetustega kantatare pea-
alegu ainult veneaenulisi sene-
nimetusi.

alljärgnevalt esitatare kar-
jalauelsed seneimetusd, mis
on liigitatud K. Kalamehe järgi,
kes oma korola on aluseks võtnud
K. Cejpi süsteemi (teoses „Houby“ I-II.
Praha, 1957, 1958).

Hoimkond: Seened (Mycophyta)

Klass: Kandseened (Basidiomycetes)

Selts: Mittelihiuulised (Aphylllophorales)

Sugukond: Forikulised (Polyporaceae)

pahka 'pakk, riigakeha puituvel',
koivunä kaevä giiba, da nazvaiččie-
čio pahka (KKM) 'kass kanab seen,
nimetatatare pahaks'. Vastava lāi-
neuresoonne keeltes: uij pahka, uijA
pahku 'kehal tōi puus olev muhk',
pahk 'kasekāmast tehtud uōu',
sm pahka, vdj pahk, e pahk. Nen-
dega on võimalik ühendada ka

IndE paśīke M paś, kui eldada
algkeiju * paśia, mille lāāneue-
resooni esindajas oleks toimunud
metatees * $k\dot{s} < h$ (SKES II 455).

paakul' Fomes fomentarius 'tulitail',
rid. uyl paakul' 'karpak; peh-
me seenuarvaja kax tiues', om pa-
ula, paakuli 'tail, muhk (inime-
se või loomal)', rps paakar 'ka-
setail'. Descriptiivne sõna, leide
põlvub lāāneueresooni põhja-
vähema keeltega, kust laenatud
võne murdeisse, vñ nokeyra, na-
uyra 'tail' (SKES II 470).

Sugukond: Kukesenelised (Cantha-
rellaceae)

lišička Cantharellus cibarius 'ku-
kesen' < vñ ucurka id.

Samas tähenduses, aga harvem
kasutatakse teist reneleenuulist sõna
petuha 'kukesen' < vñ netyx 'kuke'.
Ka eesti keeles on sellele antud
nimetus notud keelga ja see lu-
bab oletada, et see peetakse

elukarja saunaks ja nimetatakse supnast mitmes keeles just nii-
moodi.

Selts: Lehekulised (Agaricales)
Suguvond: Purvikulised (Boletaceae)
boroviku leccinum aurantiacum
 ('punapurvik' < ru доповук id.
oraviko 'punapurvik', mida
 paralleelselt kasutatakse venelae-
 mulise sõnaga boroviku. Nende
 võrval esineb samatähenduslik
 liitrõna orava-griba (ТТТК 215).
 Liitrõna täiendõna orava 'orav',
 mis usutavasti ka tulebise ora-
riko tiivisõnaks, on genuinne
 sõna, tuntud peale läänemere-
 soome kulte kaugemateski sugu-
 lasteltes, vd. orava, sm orava,
 rps orav, vdj orava, e orav, ora-
vas, mund. oraja, lv vorāš, lpr
ārre(w) / ndE ur, uro (SKES II 436).
 Arvatakse, et seenenimetus
 ühendab loomanimi- ja tingi-
 nud orava punakaspruun vär-
 ru.

koivugriba Leccinum scabrum 'kask-
puravik' (vt. griba lk. 27.).

maahovikna Xerocomus 'sarnetpura-
rik' < on моховик id. Paralleelselt,
uud harvem kasutatakse sama-
täenduslike lüüsi suogriba ja
sammargriba.

maslakka Suillus luteus 'rõõnen,
rõõpuravik' < on масленок, uund.
масленка id. (Dahl II).

Sugukond: Heiniikulised (Tricholo-
mataceae)

orjoneka Armillariella mellea 'kõn-
ni- e. külmaseen' < on онёнок id.

Sugukond: Lehiikulised (Agaricaceae)
piirbo. Arvatavasti sampinjoni
riivorm agaricus violaceus. Sõna
pärastolu pole selge, nähtavasti
on see ühendatud lühidi sõna-
ga pil'voi ~ piirvoi Agaricus viola-
cus 'söödas lehisena' (LMS).

Sugukond: Pilvikulised (Russulaceae)
grünai Lactarius torminosus 'kask-
rüiskas, vahelike' < on ryzge id.

üžikea Lactarius deliciosus 'keem-
rüiskas' < on porosuk id. (Dane IV).

seruka Russula 'pilvik' < on enpro-
oska, epyruska id. (Dane IV).

Vaadeldud seenenimetusi
on vähe, kuid mõningaid el-
distusi saab nende põhjal sis-
si teha.

Nagu uspoel öeldud, on
enamik seenenimetusi venekeel-
sulised, näit. borovikuu 'pura-
puravik', grünai 'kaskrüiskas',
liščka 'kukesea', mahovikua
'saunetpuravik', maslakua
'rõõnen', opjoka 'kännu- e. kül-
maseen', üžikea 'rüiskas', seru-
ha 'pilvik'.

Venekeelulised seenenime-
tused on ühesõnalised. Üldse
on liitsõnalisi nimetusi vähe,

näit. kõbäzenen 'kõbäzen', koi-
rugiba 'kõrpuran', orava-gi-
ta 'puurpuran'. Nende aine-
tuste puhul peab aga märkima,
et enamasti kasutatakse põhi-
sõnana veneaenulist üldnime
giba 'seen'.

Omavärsitud seeneinimete
isimeet vaid üheksid, näit. sõõ-
davatest seentest oravako 'pu-
urpuran' ja piibo 'lühk uhik-
suni', toriaulistest pakea 'pake'
ja pakeul 'tuletail', mis on desk-
riptiivne sõna.

IV. Kõrgemad taimed

Käesolevas peatükis on liigitatud kõrgemad taimed hõimkondadesse, sugukondadesse ja perekondadesse. Sellist liigitust tehes on aluseks võetud taimede jaotamine „Taimede välimääraja“ ja „Botaanika õpikus kõrgematele koolidele“, kuid eesmärgiks on kasutatud „Taimede välimääraja“ antud jaotust, kuna see on mõnevõrra lihtsam ja antud juhul otstarbekam.

Karjalakeelsetele taimenimistele on lisatud ka ladinakeelset nimetust. Kuna keelühikud sageli ei kadunud taimel täpset nimetust, siis on ladinakeelne termin mitme liiginimetusel juurde lisamata ning on juurdunud perekonda tähistava terminiga.

Hõimkond: Sõnajalgtaimed (Pteridophyta)

Sugukond: Lahnarohelised (Isoëtaceae)

Perekond lahnarohi (Isoëtes)

rūmenču Isoëtes lacustris 'jāw-lah-narohi' < pyuueku, pyuueku, pyuueku 'tähistavad mitmeid taimi, peale lahnarohu veel usinusest, mupruut ja imikad' (Dak IV).

Sugukond: Orjalised (Equisetaceae)

Perekond ori (Equisetum)

huosa Equisetum arvense 'põldori'. sõna on läänemeresoomeline, vd. uyl huodž, sm huonia, honia, vdj ezi, e ori, lv roža (SKES I 81).

Hõimkond: Paljaseemnetaimed (Gymnospermae)

Sugukond: Männilised (Pinaceae)

Perekond kuusk (Picea)

n'äre Picea abies 'harilik kuusk', part. härettä, häreikkö 'kuusk'. Läänemeresoomeline sõna, vd. sm näre 'noor kuusk', mund. 'kuusk; kuusk või männi taim', vdj näre, e mund. näre,

nārestic 'noor meenemets' (SKES II 414).

Perekond māad (Pinus)

pedāfā Pinus nigra 'māad'.
Tõna on läämemere-permi päritolu,
rastiid on peale läämemeresoone kelt-
te ka volga ja permi keltel, vd.
ujA petāi, ujl pedai, sm petāfā, e
mund. pedajas, pedak, lv piedāg, lpr
petse / ude pitse / mr pandžs / uolm
pužim / ks požem (SKES III 534).

Sugukond: Küpressilised (Cupressaceae)

Perekond kadakas (Juniperus)

kadafa Juniperus communis 'ka-
riline kadakas'. Rastiid on teistes
läämemeresoone keltel, vd uj
kadafa, ujA kadaj, ujl kadai,
sp kadag, vdj kadaga, e kada-
kas, kadak, kataj, kadajas, kada-
fane, lv kadāg / ? ks kats - 'poniol'.
kui läämemeresoone tõna on koni
tõna rasti, siis sama tähendavad
ld kadagīs, lt kadegs, mpr kade-
gis ja on läämemeresoone algsest
laenatud balti keltse, mitte vastu-

pidi (SKES I 170).

Flöimkond: Katteseemnetaimed (Angio-
spermae).

Sugukond: tulikalised (Ranunculaceae)

Perekond tulikas (Ranunculus)

andakukka 'tulikas', kantatakse
ka nende kollast värvil lilledel ni-
metamiseks'. Litsena põhivõetakse on
üldinisi (vt. uusa lk. 10.), millele lü-
detud täiendena näitab lille värvust.

Sugukond: vesiroosilised (Nymphaeaceae)

Perekond vesiroos (Nymphaea)

küpsina 'vesiroos' e on uubumise id.

Kuigi loomuliku viis vesiroosi nime-
tamises on veealaseelise sõna abil,
on olemas ka omakoolse nimetus,
mida tõestus muudab ainult selistie
viis:

kakkara 'vesiroos' on lõänemereko-
melise sõna, vrd. uf kakkaranie 'vesi-
roos', m kakkara 'kollane madar',
vrd kakkara 'päevalill', e kakar, ka-
riakar, virinakar (SKES I 145-146).

Vesiroosi nimetamisteks on ka kolmas
tõna:

bõrõboõrka 'vesiroos'; kaantataren ka
venikupp (Nuphar luteum) ja nulli-
kupp (Frolius) tähistamises' < on
õarabõrka 'nullikupp' (Dass II).

Perekond venikupp (Nuphar)
bul'bukka 'venikupp', uendaine bul'buk-
ka Nuphar luteum 'kollane venikupp'.
Descriptiivne tõna, millel on vasteid
lääne-euroopame kultes, vd. uyl A
pul'pukka 'kartuli vili', bul'bukka,
uyl bul'buk, om pul'pukka 'venikupp',
vesiroos, varasakhi, konnakapsas',
ops bul'b 'kollane venikupp', bul'buk
'vesiroos' (SKES III 637).

Sugukond: tõtrialised (Grossulariaceae)

Perekond tõstar (Ribes)

se'srikka Ribes rubrum 'punane tõstar
(harilik tõstar)'. Sõna on genuinne,
vd. uyl se'stari, om siestari, vdj se'ssar
udE švestorov. Lääne-euroopameelisi
tõnu meenutavad häälikuliselt
ka handi, mai ja udmundi vas-

ted (SKES IV 1010).

smörodina Ribes uva-crispa 'must
röstar < on smöröguna id.

Sugukond: rooskilind (Rosaceae)

Perekond pirnipuu (Pyrus)

grüisapü 'pirnipuu' (vt. pü lk. 12.).

Perekond õunapuu (Malus)

jabrokapü 'õunapuu' (vt. pü lk. 12.),
jabrokapü uukü 'õunapuu õitseb'.

Perekond pihlakas (Sorbus)

räbiña 'pihlakas' < on puhuna id.

Perekond murakas (Rubus)

mürua 'murakas' on murali pä-
ritolu sõna, vd. uftA müroi, sm
murain, rps murm, müras,
vdj muraga, e murakas (SKES II 357).
Sõna on laenatud ka vene mure-
tene, vd. морона, мурона (ДЦР II).

lilluraka Rubus saxatilis 'lillakas'.
Descriptiivne sõna, vd. sm lilluraka,

ted (SKES IV 1010).

smärodina Ribes uva-crispa 'must
sõstar' < on сморозина id.

Sugukond: roosikilind (Rosaceae)

Perekond pirnipuu (Pyrus)

grüisapü 'pirnipuu' (vt. pü l. 12.).

Perekond õunapuu (Malus)

jabrokapü 'õunapuu' (vt. pü l. 12.),
jabrokapü uukü 'õunapuu õitsel'.

Perekond pihlakas (Sorbus)

l'äbi'ä 'pihlakas' < on редина id.

Perekond murakas (Rubus)

mürua 'murakas' on murali pā-
ritolu sõna, vrd. uŕA müroi, sm
murain, rps murm, müraske,
rdj muraga, e murakas (SKES II 357)
sõna on laenatud ka vene murre-
tene, vrd. морюка, мурюка (ЭСР II).

lillukka Rubus saxatilis 'lillakas'.

Descriptiivne sõna, vrd. sm lillukka,

vdj lillikõs, e lillakas, lillik(as) (SKES II 295).

vabarno Rubus idaeus 'harilik va-
rukas (vabain)', vavarnosta vain va-
unua majitā, i Euajua 'vaarikast
tehase vaid keedist, mitte teed'.

Lääneeuroomeeline sõna, vd. uyl A
vavarin, uyl babarm, sm vaapukas,
vps babarm, vdj rõvvar, e münd.
vabarm, vabem, vabain, vaben,
vavar, vaavakas (SKES I 1586).

Pruukond maarikas (Fragaria)
mañcikka 'maarikas' on lääneeuroomeeline sõna, vd. uyl mañdizoi,
sm maarsikka, vps mañzicaihe, vdj
mārikar, e maarikas, lv mõõkõz.
Arvatakse, et maarsikka < *mantik-
ka tuleneb rōt-olla samast tü-
vest kui manner ja manter (vd.
its jordgubbe ja os trōbeere 'ma-
ri näib kasvavat peaaegu maas')
(SKES II 333).

Pruukond angervakas (Filipendula)

hormua 'angewass' on lääneressomeline sõna, vrd. uf horma 'paju-
lill', uf hornu, hornhein, om hor-
ma, hormakeinā, hornu, hormua
'tavaliselt epilobium angustifolium
(pajulill)', e hornu, horniaene, hornu.
Tõrvoe awates kuulub nia uind-
lasti ka sama tähenduse, kuigi hää-
likuliselt rõõras om hormua, hormuo,
hormu (SKES I 81).

Pereond uiburits, roos (Rosa)
uukonpu Rosa rosagiala 'harilik
uiburits (õjarits)', uukonmarja 'ibu-
ritamari'. Sõna on tõenäoliselt
lääneressomeline, vrd. uf ka-
uukonmarangaine 'uiburits', ops uukon-
marandis, uukon-marang, uukon lae-
natud ka vene nundisse, vrd. uf
uukonmarang, uukonmarangru 'i-
buritadis' (SKES II 232).

Pereond plooniipuu (Prunus)
slivapu 'plooniipuu' (vt. pu lk. 12.).

Pereond airipuu (Cerasus)

viškapi 'kirsipuu' (vt. pu la. 12.).

Perekond toomingas (Padees)

tuomi 'toomingas', tuomiako 'koht, uus vanab palju toomingaid'. Mu-
rali päitoleu sõna, vid. uyl tuom,
sm tuomi, vps tom, vdy tōni, e
mund. tooni, lv tūoinikki, lpr
tuom / uide lou / udu lou / sam
t'ei (SKES I 1408).

Kohati kantatakse paralleel-
selt nimetusega tuomi ja tuomi-
uuaka id.

Sugukond: liblikelised (Papilionaceae)

Perekond ristik (Trifolium)

kl'everi 'ristik' < on kuubep 'ristik
(hein), hānjapea' (VES).

Perekond hürehermes (Vicia)

hüretrava ~ hüēherne Vicia cracca
'hürehermes' (vt. trava la. 14. ja herne
lk. 45.).

viika Vicia sativa 'suurriek (uure-
hermes)' < on buka id., mis see on
germ laen, vid. iluskes wiccha (FCPI I).

Perekond hernes (Pisum)

hernes Pisum sativum 'hailik hernes'. sõnal on samatahenduslikud vasted teistes läänemeresoome keeltes, vid. uyl heruez, vdf erue, lv fēruaz. sõna on balti laenu, vid. ld žirnis id. (SKES I 70).

Perekond aeduba (Phaseolus)

bob(a) Phaseolus vulgaris 'hailik aeduba'. < on bob id. (SS 133-134). sõna on laenatud ka teistest läänemeresoome keeltest, vid. sm pa-pu, rps baba (SKES III 489).

Sugukond: linalised (Linaceae)

Perekond lina (Linum)

pevra 'hailik lina' on tõenäoliselt läänemeresoomealine, vid. uyl A pevraz, uyl pelvar, sm pel-lara, rps pūvraz. Vana röövlust oli-ugri keelte "kanevit" ja "nõgist" tähistavate sõnadega peetava ebavindlaks (SKES III 514).

Sugukond: rajulillelised (Onagra-

ceae)

Pereond jōdraxanep (Chamaenerion)
ṽančai 'jōdraxanep' < on ubamau id.

Sugurond: hobukastanilind (Hippo-
castanaceae)

Pereond hobukastan (Aesculus)
kaitan Aesculus hippocastanum
charitiu hobukastan < on kaantan id.

Sugurond: tärnpuulind (Rhamnaceae)

Pereond paampusu (Frangula)
pagatū Frangula alnus 'hariliu
paampusu' on lääneriessomeliu
sōna, vid. uij paratsin, on paatsamus,
uud. parastin, paaksa 'tämpu',
& paampusu (SKES II 452). Rohati
kantataen aga ka teist nimetust:
pagatēnpū. Sōnatiin on sama, liitub
raid üldnimetus pū 'puu'.

Sugurond: saikelilind (Umbelliferae)

Pereond uoraputk (Aethusa)
uoiranbutki Aethusa cynapium
'hariliu uoraputk' (vt. butui lu. 47.).

Pereond uõomen (Carum)
butriauna Carum cavi 'harilik
 uõomen' (vt. uuna l. 10.).

Pereond hehputa (Angelica)
butai angelica sylvestris 'harilik
 hehputa' on põlvkult genuinaal-
 sõna, peale lõanemeresome keel-
 te leidub vastid ka samojedi
 keeles, vrd. om putai, rdj putke,
 e puta, lv puta, lp packä / uolE
potiko / nr puti 'puta; tom' (SKES III
 662).

Pereond porgand (Daucus)
uornofra Daucus sativus 'aedpor-
 gand' < on uornofra id.

Sugupond: uislapuulind (Capri-
foliaceae)

Pereond lodjapuu (Viburnum)
välina 'lodjapuu' < on uuna id.

Sugupond: madaralind (Rubiaceae)

Pereond madar (Galium)
virna Galium aparine 'rosmar ma-

dar e. rirn' on tõenäoliselt läänemeresoomeline sõna, vrd. sm riina, e riin, lv rīnā 'kollaste õitega taim' (LW 495).

Sugukond: kaselised (Betulaceae)

Perekond sarapuu (Corylus)

ühik Corylus avellana 'hailik sarapuu' (vt. pū lk. 12.).

Perekond kask (Betula)

koivu 'kask', koivuko 'kaskik', koivuša on šouko 'kask on mahl', koivuta sivotā vastua 'kaskest no-takse rihitu'. Sõna pärineb uurali ajastust, vrd. sm koivu, vj koir, lv koiv, lp kojõvũ / ude kevar / sam ma (SKES II 208).

šoukoivu Betula pubescens 'sookask' (vt. koivu lk. 30.).

Perekond lepp (Alnus)

leppä 'lepp', lepiuko 'lepike'. Be-miinae sõna, vrd. uyl lep, löp, sm leppä, vj lep, vdy leppä, lv

leipä, ep leipä^E / uide leipä (SKES II 288).

Sugukond: pöögilised (Fagaceae)

Perikond taun (Quercus)

dub(a) Quercus robur 'hailik taun'
< on gys id.

Sugukond: õlipuulised (Oleaceae)

Perikond sirel (Syringa)

siren Syringa vulgaris 'hailik si-
rel' < on cupens id.

Sugukond: maavtsalised (Solanaceae)

Perikond kartul (Solanum tuberosum)

kartohka 'kautul', kartohka isju-
tetä peruona 'kautul istutatat-
se (pauuase) põllule, kaevua va-
go kartohka 'kaevata vagu kar-
tulid, eviällä isju-tetä, nigizüllä
kaevetä kartohka 'kevadel pau-
uase, nigizel võtause kartulid
< on kaptopex, uund. kaptoxel,
kaptoka id. (Dass I).

Sugukond: heilõielised (Labiatae)

Perikond iniinõges (Lanum)

hienohe etrahahe 'iminõges'. Põhi-
õnale etrahahe (vt. etrahahe lk. 58.)
on lisatud liini uistav täicud.

Sugukond: telihelised (Plantaginaceae)
Perekond: telih (Plantago)
dorogolist 'telih' (vt. lista lk. 19.).

Sugukond: magunaised (Papavera-
ceae)
Perekond: magun (Papaver)
muakku 'moon; magun' < on muak id.

Sugukond: ristõielised (Cruciferae)
Perekond: tõlufas (Bunias)
dükoje retki Bunias orientalis 'ka-
riline tõlufas' on vene laenu ja
õuastõnalises tõlues 'uetroik rõi-
gas, uetroõigas' < on gural pegea.

Perekond: kapsasõhi (Brassica)
käpusta Brassica oleracea 'kap-
sas', käpustakeia 'kapsapea' <
on kanyeta id.

uagris Brassica rapa 'uagris'

on genuinne sõna, vasteid lüa-
nemissoone ja ok-ugri ueltes, rd.
uyl nagiz, sm namis, vps nagiz,
e naeris, lv haggor / ? kad nājsr
'sedumännai kahi, sedumännai
röödov põhul, xeme' (SKES II 369 -
370).

kal'uka Brassica napus 'kaalikas,
raps', rd. sm kaali 'kapsas; kaa-
lika, kapsa, kartuli palsed', e
kaal on mandinaarta lae-
nud, rd. nnts kal, kaal 'kaps-
as', mm käl 'kapsas; aedvilja-
palsed'; e kaalikas, kaalik,
kaalits võivad olla sama al-
gipära ja rn mund. kaunna,
kaunna 'kaeris' on omavõrdselt
laenuud istsi uelst (SKES I 134).
rõimalik, et vene sõna on lae-
natud ka ingeri sõnast kaalikka
(OLR 100).

Perevond rõigas (Raphanus)
rõdisa Raphanus sativus 're-
dis, aedrõigas' e on peguena id.

vene uulde laenatud alamsa-
rast (SKES IV 772).

Suguvond: kannikeselised (NO-
laceae)

Perevond kannike (Viola)
adäi silmad 'kannikesed' sõna on
tõlkeläen venekeelsest ninetusest
arvotusest maake id.

Suguvond: kelluolised (Campa-
nulaceae)

Perevond kellukas (Campanula)
keemine 'kellukas'. Tõenäoliselt
on taline ninetus tulitatud
sarnasuse alusel sõnast kello,
millel vasteid kõigis lõänemere-
soome keeltes, vrd. uyl ut, uuno,
rdj tilla, cell, lv viella. Sõna
on germaani laen, vrd. nur
suella (SKES I 179).

Suguvond: korvõielised (Compositae)
1. alamuguvond: putvõielised
(Tubuliflorae)

Perevond päevalill (Helianthus)

podsooluh Helianthus annuus
'kailia pävalill' < on nogcomer-
nen, münd. nogcomyx id. (Dars III).

Prenond raudrohi (Achillea)
rädaheihä Achillea millefolium
'kailia raudrohi' (vt. leihä la. 10.).

Prenond unumel (Matricaria)
ronašea Matricaria recutita
'teekunumel' < on ponauma id.

Prenond paisleht (Fussilago)
mučoha leiti Fussilago farfara
'paisleht', vrd. on mar-u-ma-
rexa id.

Prenond jumikas (Centaurea)
vašilka Centaurea cyanus 'maai-
lill' < on bacuniu id.

slaweniini uasutatause sa-
ma tähenduses nimetust sinine-
kaie 'sinine lill'. Peale nime-
lille nimetatause nii ka tisi
sinist värvi lilli.

2. alanisugukond: uulõikilind (Liguliflorae)

Sugukond: naistepunalised (Hypericaceae)

Perekond naistepuna (Hypericum)

sviitoba Hypericum perforatum 'liht-naistepuna' < on ghepofoi id.

Sugukond: kanarbiulised (Ericaceae)

Perekond lesikas (Arctostaphylos)

lianbuona Arctostaphylos uva-ursi 'kariilik lesikas' (vt. buona la. 55.).

Perekond kanarbi (Calluna)

kanarbo Calluna vulgaris 'ka-uarbi', kanarwiko id. on lāā-nemeresosmeline sõna, vrd. uja kanabro, ujt kanabr, tm kaner-va, vps kanaur, vdf kanebro, c kanarik, kanarbi, kanarik, kanerma jne. (IKES I 155).

Sugukond: müstikalind (Vacciniaceae)

Perekond müstikas (Vaccinium)

juonukua Vaccinium uliginosum 'peovikas, niikas' on lāānemeresosmeline sõna, vrd. uja juonoi,

kyt d'uonoi, sm juolukka, vps d'ehu-
kaine, rdj jōmukas, lv juoinni,
lpN juokok, puoot. Ilmselt on rah-
vartunoloogilised tendentsid mõ-
na varieerinud, näit. sm puo-
puuka, puovutta pu. vormid
sarnanevad puopua, puovuttaa
mõnadle, mis sarnuti ei re
Rauschbene ja on uenuka viita-
rad sellele, et uaja on peetud
joobustavaks (SKES I 125).

muš'ikka Vaccinium myrtillus
'harilik mustikas' on lõõne-
meesoomeline sõna, rd. kytA, L
muš'toi, sm mustikka, vps muš-
tie, rdj uuxikaz, e mustikas,
lv muškaz (SKES II 353-354).

Pereond pohl (Rhodococcum)
buora Rhodococcum vitis-idaea
'harilik pohl', buoraa varvasta
maajita čuajua (pohelavane
tuakse teed'. konuugiliat sõ-
na, vasteid perni ja oh-uuri
ueltis, rd. kyt buor, sm puo-

lūksa, vaj pūnas, e pohē, lv
bioloģis pu. (SKES III 645).

Pneumond jōhvikas (Oxycoccus)
garbano Oxycoccus palustris 'hau-
liā jōhvikas, kuremoni', suoņa kar-
vā ājā garbanuo 'soo karab pal-
ju jōhvikaid! Lānemesossomeline
sōna, vd ujā garbano, ujā
garbas, om uarpalo, ops garbas,
e mund. karbalas, lv gārbau (SKES I
164).

Sugukond: nelgīlind (Caryophyllaceae)
Pneumond tōwalill (Viscaria)
d'orticvetaņe Viscaria vulgaris 'ha-
rilik tōwalill' (vt. veta lū. 9.).

Pneumond pēimohi (Silene)
huopauk Silene cucubalus 'hau-
liā pēimohi' < on ksonguma id.

Pneumond uela (Dianthus)
uūikuuka 'uetsuuka' (vt. uuka)
Taim on notud vanarotava us-
kuunuga. Kvi tūtarlaps pavi

jaaniõõsle metsneke padja alla,
pidi ta unes oma tulevast pei-
gu nägema.

Suguvond: maltsalised (Chenopo-
diaceae)

Perevond peet (Beta)

sojouna Beta vulgaris 'harilik
peet' < on ebäksa id.

Suguvond: kanepilised (Cannabaceae)

Perevond humal (Humulus)

humana Humulus lupulus 'ka-
nilie humal'. Vastid leidub rai-
gis läänemeresoome ueltes, rd.
uifA humal, uifL humar, sm hu-
mala, rf humal, humā, rdj
umara, e humal, humalas,
lv umāl. Tõenäoliselt on sõna
germaani laen, rd. it humle,
ar humli, -la (SKES I 86).

Paralleelselt ja che rageda-
minigi kantatause venelaenu-
list uimetust humēlina < on
xuus 'humal', semenuna 'hu-
malavars, -väärt' (Dass IV).

Prekond kanep (Cannabis)
konopla Cannabis sativa 'kanep'

< on konopane id.

linna 'kanep' esineb harvem, eir-
ja pandud vaid Korgorke kü-
las. Vasteid läänemeresoome
uultes, rd. uJA linu, uYL linu,
sm linna 'lina; lõuend; rätt; ka-
nep; võrk', rps lin 'kanep', sõna
on germaani laen, rd. gt
lein 'lina; lõuend' (SKES II 293).

Sugukond: nõgeslised (Urticaceae)

Prekond nõges (Urtica)

čirahane 'nõges', čirahane post-
tä uihil 'nõges võratab valusasti'.

Sõnal on vasted ka kirjaka au-
nux ja lüüdi murdes ning rep-
sas, rd. uJA štuo, uYL tštuo,
rps siklainē, sikleinē, siklāne. Tõe-
näoliselt on sõna päritolult lää-
nemeresoomeeline.³

³ E. Pekk, Betaaniakalane sõnavara rep-
sa keeles (1973). (Käikini TRÜ soome-ugri
uulte uateudis), la. 89.

Suguvond: tatarilised (Polygonaceae)
Perekond oblikas (Rumex)
suorakehiä Rumex acetosa 'kapsu-
oblikas' (vt. kuia lk. 10.).

Sama nimetust kasutatakse
vähel ka ratarberi (Rheum rha-
ronticum) tähistamiseks.

hevosen suorakehiä Rumex con-
fertus 'hobuoblikas'.

Perekond tatar (Fagopyrum)
grečü Fagopyrum esculentum
'kõnilik tatar', l'eiukain', l'eiukain'
grečüista, en uue jättän tar-
vuosi, lugiä tuugua voizjo-
pärit, jättänuä hot' vuoduosi
'lõikanh, lõikanh tatant, ei ma
jätanud talveuseses, äuge tulge,
kõniliased, jätke karmõ aastakeses'
< on opera id sõna on kasu-
tusle võetud on opera 'veela-
ne' pärgi, uua tatar toodi ve-
nemaaale nime veelaste vahen-
dusel (FCPI I).

Suguvõrd: pajulised (Salicaceae)

Perevõrd paju (Salix)

raida 'paju', rājikuo 'uõht, uus
karrab paju pajusid; pajupõõ-
sastik'. Läänemeresõneline sõna,
rd. uylA raida, uylL raid, m rai-
ta, rps raid, vdf raita, e münd.
raid, lpN rai'da (SKES III 719).

Perevõrd pappel (Populus)

topol' 'pappel' < m topon id.

huaba Populus tremula 'harilik
haab', huavikuo 'haavik', huaba
l'õutta tõnema l'õhtizi 'haab
lõigutab (võistab) tuule uões l'õ-
ti'. Beemine sõna, vastid lää-
nemeresõne uultes, lapi ja ma-
ri uultes, rd. uylA hoabu, huabu,
uylL huab, huab, hoabu, m haa-
pa, rps hab, vdf āpa, e haab,
lv ābsz, ōbsz (SKES I 46).

Suguvõrd: lüüalised (Liliaceae)

Perevõrd lauk (Allium)

lõuko Allium apa 'harilik ri-

bul' < on uyl id. sõna on lae-
natud ka tistene läänemere-
me uultene, rd. uyl tuk, vps tuk,
rdj tukka (SS 120).

Samas tähenduses kasuta-
takse ka sõna tukakehiä 'ri-
bulad, ribulapealsed'.

česnokka Allium sativum 'küüs-
lauu' < on česnok id.

Perekond tulp (Tulipa)

t'ul'pake 'tulp' < on толчан id.

Sugukond: lõikeheinaliid (Cypr-
raceae)

Perekond tam (Carex)

šarakehiä 'tam' on läänemere-
soomeline sõna, rd. uylA šara,
uyl šara, -kehiä 'tamhein', tm
šara, vps šarakein (SKES IV 972).

Sugukond: vorvelid (Gramineae)

Perekond timut (Phleum)

timofejefka Phleum pratense 'pöld-
timut' < on Тимофеевка id.

Pereuond kastehein (Agrostis)
kaisiinka Agrostis tenuis 'hõnilik
 kastehein', tulelis sõnast * kašše
 (gen. kastica), on genuinne sõna,
 peale lõänemurdeosuse uelte ei-
 tatud viisitaraid vasteid ka
 maani ja händi uelst, vrd.
 sm kaši, e kaste, lv kašži (SKES-168).

Pereuond uar (Avena)
uagra Avena sativa 'hõnilik
 uar', vain lüni l'ävi, da per-
do uini rähäze, uagran uil-
retäa (KKM) 'kui lüni l'ävi ja
 põld uivas veidi, uilvati uar
 uaha', illä uot šanottik, što
uovuña l'hti tulõ hiee uorva-
zem uuohe, znait uilvõ uagra
 (KKM) 'vaim taadid ütlesid,
 kui uas saavad lüed hie-
 võva taolistes, tuleb uilvata
 uar'. Vasteid: uja uagra, uyl
uagr, uagre, sm uaura, vj
uagr, vdf uagra, e uar, lv
uaggrs. Sõna on germaani laen,
 vrd. ugt hagri, urts haghe,

its mund. hagre id. (SKES I 174).

Peruond nisu (Triticum)

vehnä Triticum aestivum 'harilik
nisu' on geneeriline sõna, misel
kaasjala, soome ja ineri keeles, vas-
teid roolga ueltes, uisitar vas-
te ka permi ueltes, vid. uyl
vehnä, m vehnä / uide hio M
hio / ur hio, hio / udu hio 'oas-
nisu' (KOCKE 213).

Peruond nisu (Secale)

nis Secale cereale 'harilik nisu',
ladjatti mista ugo 'nisu paadi
uhja', airoinuna l'ikatti mista
hioilä 'vareu loigati uelst
hioiga', nis spuas aigas uil-
rettii (KKM) 'uulst uulvati paas-
tu ajal'. sõnal on vastid l'ä-
ueneresoonu ueltes, vid. uyl
uugiz, m nis, rps uugiz, rdy
uiz, e nis, lv uiggiz. Tõend-
liselt on sõna germaani loen,
vid. m uugz, its uogher (SKES IV
856).

Pruuond oder (Hordeum)

ozra Hordeum vulgare (harilik oder', ku uoivuŋa l'ienõ ja puoli l'ehtä, hi uulvā ozra (KKM) 'kui vaskel tullu juba pool lehte, mis uulva oder'. Vastuid esineb lōä-nemuresõone aultes, vrd. ujaA ozru, sm ohra, vdf ezra, rps ozra, oder, lv vo'ddōrz (SKES II 420).

Collinder peab sõna indo-euroopa laenuks (FUV 133), kuid joni väidab, et sm ohra ja /nr waštōr, woštōr 'võru, vits' on ekslikult ühendatud ung ostor 'piits' sõnaga, mis on tõesti uskiraami laen (UJ 299).

Kõrgematist taimedest on õnnestunud kõige enam ära-
tusi koguda vattiseennetainu-
de hõimuronda kuuluvate tai-
mede kohta.

Geneetiliselt sõnavara esineb enim metsas kasvavate puude ja marjade tähistamisel. Näi-
teks pärinevad urali algkee-

lest koivu 'kask', mürua 'muna-
 kas', tuoni 'toonikas', soome-
 ugriksed on näit. huusa 'pohl',
huaba 'haab', leppä 'lepp',
 läänemeresoomeksed on näit.
maaikeka 'maasikas', muusika
 'mustikas', raida 'paju'.

Subtiliselt vähe esineb ra-
 nemaid laenuid, näit. ozra
 'oder' (olutatav Indo-euroopa
 laen), kelluke 'kellukas', ku-
 uara 'humal', lina 'kanep',
kaaga 'kan', uis 'uis' (ger-
 maani laenud), hern 'her-
 ne' (balti laen). Enamasti on
 vanemad laenud germaani
 päritoluga ja tähistavad te-
 ravilja.

Enamik taimenimetusid on
 vene-laenuksed, peamiselt uu-
 luvad sial kultuurtaimede ni-
 metused, aga ka suur osa puu-
 dest ning metsas, niitudel, aasa-
 del kasvavatest metsimetest taimu-
 dest, näit. bob(a) 'aeduba', koritok-
 ka 'kartul', uoraoofra 'porjand';

kälinä 'lodjapuu', iäbinä 'pihlakas',
topel 'pappel'; ivancai 'põdraka-
nep', muakku 'magus', timotejefus
'timut'.

Mõnede taimede nimetamisel
on kasutusel mitu sõna, kusjuu-
res üks niist on kindlasti laen,
aga ka mõlemad nimetused voi-
vad laenuksed olla, näit. uysina
(vene laen) ja kakkara 'veriroos';
hüelina (vene laen) ja humala
(germ laen) 'humal'; konopl'a
(vene laen) ja lina (germ laen)
'kanep'.

Enamiae puude nimetus-
test on tuletusliite -ieko, -iekoõ
abil tuletatud eesrühmaga näi-
tar sõna, näit. koivieko 'kaasik',
lepiekoõ 'leplik', näreiekoõ 'nuurik',
pedäjikekoõ 'männik', räjieko 'pa-
jupõõrastik', tuoniieko 'koht, uus
kasvat palju tooniingaid'. -ieko,
-iekoõ liitub nõrgale omastavalis-
ele tüvele.

Palju eniast liitsonalisi tai-
meninimesi, kusjuures põhisõna on

enamasti omakeelne üldnimetus,
näit. kuusa 'lõll', jü 'juu', heinä
'hein'; rohi'. Ka veneaenulised
üldnimetused või taimemorfolo-
gilised sõnad on põhisõnadets,
näit. trava 'rohi', lõsta 'leht',
cvetade 'lill'. Peale üldnimu-
tuste esinevad põhisõnadena ka
konkreetsed taimenimetused,
näit. hern 'hernes', uõu 'uõõ'.

diitõna täiendõnats on sa-
geli loomanimetes, näit. hüree-
berne 'hiirbernes', uoiranbutki
'koeraputa', riarbuora 'leikas',
aga ka taine värvust näi-
tar: uendakuna 'tuliakas',
niiikunake 'ruvilill' või tai-
ne aastunõhta ontar: suoksi-
ru 'seorase', dorogolist 'teleht'.
Täiendõnad võivad ka rida-
ta taine viljadeli, näit. guisa-
pü 'pinnipuu', fabuonapü 'õuna-
pü', slivapü 'ploomipuu', viõha-
pü 'aersipuu', orehapü 'sarapuu'.
Siin on üldjuhul põhivõnas pü
pü ja täiendõnats on vene-

Caenuline vilja nimetus.

Peale lütsionalisti on ka mit-
 meionalisi taimenimetusi, näit.
aähi sil'uat 'kanniaesed', otko-
je ret'ei 'hauilix tölufas', hevoen
suorakehiä 'hobuotkiras', hienuke
et'akane 'iminozes', uendaine bul'
buuka 'uollane veriuup', muächoq
lesti 'paiseleht'.

V. Ravimtaimedest

Nii kaua, kui inimene on eksisteerinud, on tal olnud ka side loodusega. Taimeriigist on inimene saanud toitu, saanud on taimi kasutatud ravimina, ka chitumatuja-lina ja mitmed muulgi otstarbel.

Alljärgnevas käsitletakse lühidalt ravimtaimi ja ravimise kasutamataid viise.

Ravimtaimi tuntakse kohalikes külates küllalt hästi, kuid iga taime puhul lihtsalt ei teata, milleks seda kasutatakse.

Kõige enam teatakse seda, kuidas ja millega ravida külmetushaigusi, köha, palavikku jms.

Köha ja külmetuse puhul kasutatakse teed, mida keedetakse mura, maasika ja vaarika lehtedest

ning põhlavartest:

jesli rüginuie hi moroškan tädä
ka kettua; paras, vain rügimaq
rubie, moroškan kettu, ka kuivua, za-
vati, juo, što miällä ottaa; da ka va-
vannan tädä, da uančikan, da buo-
ran varvat — kõik on prostudasta
hüvät (IIIГK 242).

'kui on kõha, siis muraka, vaat
muraka kesti, kõige parem, kui vaid
hakkad kõhima, muraka kesti kui-
vata, ueda, juo, nagu kõega rötal
ära; ja vaat vaarika sida (kesti),
ja maasika, ja põhlavarred — kõik
on külmutuse vastu head'.

Kui kurk valutab, soovita-
takse kummelilist:

romaska on kerossa hüvä, he
to što hengipaikesta; vain uro za-
bolu, juo hi ka poloskaiče, što miällä
ottaa (IIIГK 242).

'kummel on hea, kui kurk on
haige, rääkimata valut rinnus; kui
kurk valutab, juo või loputa kurku-
nagu kõega rötal ära'.

Kummelit on soovitatud ka

kõhuvalu puhul:

a vačča kivistä, hi pellolda de-
litä romaškua, kuivataa tädä ro-
maškua juurah da (KKM).

'kui kõht valutab, siis katku-
takse põllult kummeleid, kuivata-
takse neid ja juuakse'.

Kõhuvalu vastu on muudki
rohtusid:

koivuņa kaivā qiba - hän
on zolutkasta hüvä, da uarvaiččieččö
pakka (KKM).

'kase küljes kasvab seen, see on
kõhuvalu vastu hea, nimetatakse
pahaks'.

i vačasta on rāda-heinä se
tōžo vačasta hüvä, üttamizešta on
hüvä (III TK 243).

'ja kõhuvalu vastu on raud-
rohi, see on nii kõhuvalu kui kõhu-
lahtisuse puhul hea'.

Kõhulahtisuse korral on soo-
ritatarad ja mustikad, toominga-
marjad ja koguni lepanroad:

ka üttamih on, hi lepāñä
on päbizet kovazet, ka tädä hävo-

taag i ka t'ädä juotetaag ; i juotetaag
muššikan t'ädä , muššikua , a ka
tuonemuaiaja paras kairist on , het
vain pidä kuivata (KKM).

'kui on köhulahtisuus , siis le-
pas on kōvad urvad , vaata nola
hautatakse ja vaata nola joodetak-
se , ja joodetakse mustia nola (ked),
mustiaid , aga vaata toonimgama-
ri on kõige parem , ainult tuleb kui-
vatada '.

Ka paisele ravimiseks on so-
vitused :

muššika - lehti kašvā , kastag
kipputtaa ; tällä l'chellä muššo-
han šidō tožo parannetaag (KKM).

'paiseleht kasvab , kastatakse
veevasse vette ja asetatakse leht pai-
sile , ka paranevad '.

Palaviku ravimiseks on oma ro-
hi :

hi on muine ka ku kottan on
keldane šotane , ku kotta , ku tufli , a
travane pitäkkäzet lehtuöt , se on oma-
hizešta hyvä (III K 2 243).

'on selline , vaata kui kotake on

kollane õis, nagu kott, kui tulvel,
aga rohke pikkade lühkestega, see
on palaviku vastu hea.

On olemas ka taim, mis ai-
tab haavavahu vastu (taime eesti-
keelset vastet ei õnaestunud välja
selgitada):

a ka uom-pū niõ uõum-
ua, uom-pū uaijat t'ästä, ka
haubakat uis'täniäh uvetag,
ka t'äniä uaija uivua, da pane
pühä - voih haubahaq pane, ra-
zu parentag haubakat (KKM).

'aga (uom-pū) me kutsume,
(uom-pū) uaijad sellest, kui haubad
valutama hakkavad, ka
see uai uivab, pane pühä või-
nine ja pane haubale, uõhe pa-
ranevad haubad'.

Peale eespool nimetatute tea-
tuse aõha ja külmetuse vastu
soovitada ka liht-naistepuna
'uiv'oba' ja piparmünti 'uifata'.

Kui väsi on uatui, siis väi-
se veejooset peatamiseks tuleb
haavale panna tulleht 'dorogo-

list'

Tuntakse veel mitmeid ravim-
taimi, nagu butuinnu 'kõõnen',
hoisua 'angervas', kanawo 'ka-
narbi', riantuoia 'leikas', kuid
kasutada neid ei osata. See on
ka ahistitor, kuna praegu ei ra-
vita nende külade enam aneem-
gi haigusi ainult maasõitude
abil. Apteegis saadaval olevate
ravimite võral meditaar said
ummeli - või marjateed külme-
tuse ja kõha vastu ning alluga
enamasti praegusel ajal ravim-
taimede kasutamise pöördumise.

Kokkuvõte

Diplomitöö on käsitletud 125 taimeainetust, 30 taimeamorfoloogilist ja 23 üldainetust (tuletised väga arvatud).

Nende hulgas on genüünsid sõnu 57. Uurali ja soome-ugri sõnu on vähe, näit. huora 'johel', kandane 'tupp', koivu 'kask', kora 'käär', muna 'munakas', pu 'puu', tuomi 'toomingas', tävi 'tävi'. Rohkesti on aga läänemeresoomelisi sõnu, enamasti tähistamas majade ja teiste eetsataimede nimetus, näit. garbaro 'jõhikas', pronukka 'sinikas', mañikka 'maarikas', uusiikka, sabanno 'vaarikas'; horõna 'angervas', huora 'osi', čūchaha 'nõges', kaneana 'vesiroos', kanarvo 'kanaribie', šarohiitā 'tamm', viua

'vru'.

Oma sõnade hulka võib arvata ka üsnaud descriptiivsed sõnad, näit. bul'buuko 'verikupp', põ-l'küä 'tolmuks', tuhjo 'pöösas'.

Käsitatava sõnavara hulgas leidub mõningaid vanu laene. Vanimad neist on rooma-ugri keele ühised indo-euroopa laenud, näit. jüvä 'iva', ora 'oras', ozna 'oder'.

Suhteliselt vähe on kõige lähemenevse keelest säilinud laenude arv. Neist eni on germaani laene, näit. humara 'humal', uaga 'uak', valuka 'valikas', uunõne 'ullukas', una 'uuep', uigra 'oras', pauro 'kaun', purolo 'põld', uis 'uuis'. Balti laene on märksa vähem, näit. heihä 'heia', herui 'hermes', šilui 'seene', tuohi 'toht'.

Kõige enam on vene laene — neid on 59. Venelaenulised on peaaegu kõik seeneimetusad, näit. l'ün'ka 'unneken', u'ünka 'ni-

sikas 'seika' 'pilvik'; kultuuritai-
med (aed- ja juurviljad), näit.
uapusta 'aapsas', redise 'redis',
ribul 'ribul', aga ka paljud
taimed on tähistavad sõnad
ja metsataimede nimetused,
näit. cotta 'õis', leht 'leht',
stiv 'stivi'; romas 'kummel',
ovio 'leht-naistepuna', vasile
'maailil'.

Väikeste taimede ja taim-
osade nimetamisel kasutatakse
sünonüüme; mõnel juhul on ühes
sõnadest genuinane, mõnel juhul
on mõlemad laenid, näit. ku
õine (on laen) ja uapusta 'venis';
ku
lehtine (on laen) ja humal
(germ laen) 'humal'; leht (on
laen) ja lehti 'leht'; stiv (on
laen) ja stivi 'stivi'.

Botaanilises sõnavaras lei-
dub ka mitmeid tuletisi, levinu-
mad on -he ja -ikao, -ikao -li-
tulised tuletised. -ikao, -ikao li-
te abil on tuletatud maania
puude kasvukohta ja levinud

näitavaid sõnu, näit. uivik 'uiv-
rik', lepike 'lepike', närik 'när-
rik', aga liide võib anda ka uue
täheenduse, näit. oravik 'puna-
oravik'.

-he on deminutiivsuffix ja ta
liitub nii oma sõnadile kui ka
laenuitele, näit. cvetanik 'õie',
uulike 'uulike', lillike 'lille',
puhake (võilille) 'udenike, ebameel-
ne', rohike 'rohi; väike, madal rohi'.

Suhteliselt palju (27) on
litsõnalisi nimetus, mis enam-
jaolt tähistavad võrgemaid tai-
ni ja seni, ka uus äldnimetus
on litsõnaline: litsõnaline: litsõnaline
'harimataim'.

Litsõna põhisõnad on val-
davalt omamaised äldnimetu-
sed, näit. lill 'lill' (butai-
lill), pu 'puu' (višnõpu), heinä
'hein; ka rohi' (rädeheinä). Ka
venelaenuelind põhisõnad on
äldnimetused või tainemorfo-
oloogilised sõnad, näit. trava
'rohi' (hineitrava), lihta 'leht'

(dorogolist), cetaine 'lilleke, õis'
(douticetaine). Luumasti on lüt-
rõnaliste seeneinimistuste puhul
põhivõttes venekeelseid üldnimu-
giba 'nen', väit. koionigiba 'uak-
purnavik', oravagiba 'purnapurn-
vik', suogiba 'sarnetpurnavik'.

Peale üldnimistuste erinevad
põhivõtteadega ka uuearvutud tai-
nenimistused väit. butui 'putu;
heinpitu', buoro 'pohl', koion
'uak'.

Täiendõnad isoleerusta-
vad lütrõnaga nimetatavat
taike nimeti, sageli on täiend-
õnaks loonudnimetus, väit.

hüreihene 'hiirehene', koion-
butui 'uorapitu', šianbuoro 'lu-
sika', oravagiba 'purnapurnavik'.

Võimaks on nimetus põhjusta-
nud orava ja seene ühenduse
värvus. Täiendõnad võivad va-
hel osutada taike uuearvutusele,
väit. dorogolist 'tuleht', suogiba
(sarnetpurnavik, 'uak' 'uak', ka
taike värvust, väit. uendaunna

'tulikas, kollane lill', sinikukkane 'ruu-
vilill'. Saadeti võib täiendsonana esi-
neda taimne riigis nimetus, näit. gum-
sapu 'pinnipuu', fabrikapu 'õunapu',
õunapu 'saraapu'.

Üldiselt on ne korral põhio-
naas pu 'puu' ja täiendsonas vene-
laenuiline riigis nimetus.

Peale liitsonaliste on botaani-
kaalaste sonaaras ka mitmesonaliini
nimetusi, need tähistavad vaid kõr-
gemaid taimi, näit. dinoje ut'ei
'hauilia tõeljas', hevoen šuorabii-
nä 'hobuoblika', uuacoha lesti
'paisileht'.

Kokkuvõttes võib öelda, et ge-
miinsed on sonad, mis tähistavad
taimede osi, muut hulka taimse-
diga notud üldnimetusi ning mit-
samarja ja -taimi.

Vanemate keeledega väljen-
datakse mitmeid tarviku ja juun-
riku ning ka ünnuid taimede osi,
venelaenuilised on aga peaaegu kõik
seadenimetused, aedviljad ning ka
muit hulka puude ja metsatoi-

mede uimetusi.

Kuigi unitavas rajoonis rume
aede uõjutusel üha suureneb seue
laenude arv ja osakaal, on siin
säilinud üllalt arvukalt genüia-
nt rüüaare.

Registrid

1. Karjala keel

A = annuse

L = lüüdi

aho 9	čsmokaa 61
aini silmät 52, 68	čtrahaie 58, 75
babarm L 42	čülkü 16
bob(a) 45, 65	člkoje retki 50, 68, 80
bõrõbõrka 40	d'onticvetaie 56, 79
borovikku 32, 34	dozogolist 50, 67, 73, 79
bul'buka 40, 76	dub(a) 49
bul'buka A 40	d'uonoi L 55
buor L 55	d'ür L 17
buora 55, 65, 70, 75, 79	d'üvā L 17
butki 47, 79	garban 56
butkikua 47, 74, 78	garbano 56, 75
buka 22	garbano A 56
ceta 9, 15, 25, 77	greču 59
cvetaiie 9, 25, 67, 78, 79	griba 27, 28, 30, 35, 71

gruŋapū 41, 67, 80

grūzai 34

gustomeččā 9

habu A 16

havu 16

hovu L 16

heinä 10, 15, 67, 76, 78

heinäaiga 10

hernē 45, 65, 67, 76

hernez L 45

hevonen tuorakeinä 59, 68, 80

hiemone čmahane 50, 68

hiteikene 44, 67, 79

hiteikawa 44, 78

huopaku 56

huēlina 57, 66, 77

horm L 43

horma 43

hormhein 43

horma 43, 74, 75

huab L 60

huaba 60, 65

huabu A 60

huavikko 60

humal A 57

humal L 57

humana 57, 65, 66, 76, 77

huod'z L 37

huosa 37

igorka 17, 25

ivančai 46, 66

jabrokapū 41, 67, 80

juomai A 54

juomuka 54, 75

jūri 17, 25

jūvā 17, 76

kadai L 38

kadaj A 38

kadaja 38

kagr L 62

kagra 62, 65, 76

kagre L 62

kagru A 62

kakara 39, 66, 75, 77

kakkanane 39

kalina 47, 66

kal'uha 51, 76

kanabr L 54

kanabro A 54

kanavikko 54

kanawo 54, 74, 75

kand 17

- kandañe 18, 75
kando 17
kapusta 50, 77
kartohka 49, 65
kassikka 62
kaštan 46
kendaunkka 39, 67, 79
ket 52
kerno 52
kernoñe 52, 65, 76, 78
ket' L 18
kettu A, L 18
kettu 18, 70
kē'ēvui 44
koirantutui 46, 67, 79
koivikko 48, 66, 78
koivu 30, 48, 62, 65, 67, 71, 75, 79
koivugriva 28, 33, 35, 79
konopla 58, 66
kora 18, 75
kukaz A 10
kufšina 39, 66, 77
kukka 10, 15, 39, 67, 78
makane 10, 78
mikkoinkarangaine A 43
mikonpi 43
mikonmarja 43
muor' L 18
muori 18
nābāzensien' 28, 35
nadv L 19
ladwa 19
lht' L 19
l'čhti 19, 25, 60, 62, 77
lepienkō 48, 66, 78
lip L 48
lyppä 48, 65, 71
ličinda-trava 10, 78
lista 19, 25, 67, 77, 78
linnukka 41
l'isikka 31, 34, 76
muk L 61
mukka 60, 77
mukkahinā 61
l'öp L 48
mañčikka 42, 65, 70, 75
mandžoi L 42
marja 19, 25, 73
maslanka 33, 34
mahovikka 33, 34
meččā 10, 15
mormofka 47, 65

muacōha c'esti 53,68,72,80

muauku 50,66

muššikka 55,65,72,75

muš'toi A 55

muš't'oi L 55

mūroi A 41

mūrua 41,65,75

uagris 50

uagriž L 51

niega L 20

niegua 20,25,26,76

hīn L 20

nūdi 20

uoatt'i A 20

uat' L 20

uatt'i 20

nūm L 11

nūmi 11

nūni A 11

hāruikō 37,66,78

hāre 37

ogorda 11,15

oks 21

orusu A 21

orša 21,25

ol'g L 11

orogi 11

olki A 11

orjonka 33,34

oraš 11

oraš A 11,76

orava 32

orava-griba 32,35,79

oraviko 32,35,78

orikapū 48,67,80

ozra 64,65,76

ozm A 64

ragaciēpū 46

ragaciū 46

raška 30,35,71

rašku A 30

rakatš'in 46

raikul' 31,35

raikul' L 31

rang L 21

rango A 21

ramo 21

ramo 21,26,76

rang L 21

redai L 38

redāfā 38

peldo A 12

pend L 12
 pseudo 12, 15, 49, 62, 71, 76
 pervaz L 45
 pervas 45
 petuha 31
 petäi A 38
 pinbo 33, 35
 pil'roi ~ pinvoi L 33
 plätti 21
 podroinuha 53
 počka 22
 rogan'uka 29
 pul'pukka A 40
 pū 12, 67, 75, 78
 pūha 22
 pūhanie 22, 78
 puux(x)a 22
 pūhk L 22
 puuhu A 22
 päistär 22, 26
 päistär L 22
 pästared A 22
 põli 22
 põli A, L 22
 põllikäs 22, 76
 rädakeinā 53, 71, 78

rājiko 60, 66
 roid L 60
 roida 60, 65
 roidu A 60
 ridinka 51, 77
 ržinka 34, 76
 romaška 53, 70, 71, 77
 rugiz 63
 ruis 63, 65, 76
 rābinā 41, 66
 rād 13
 sad(u) 13
 sana L 61
 sauhin L 61
 seruha 34, 77
 ses'rika 40
 seštoi L 40
 nanbuora 54, 67, 74, 79
 sichi 27, 28
 sihikukane 53, 67, 80
 siren 49
 slivapū 43, 67
 sornjanka 13, 15
 strova 23, 25, 77
 viroba 54, 73, 77
 njoka 57

šammua 13
šammargriba 33
šara A 61
šaraheina 61, 75
šiemien L 23
šienii 23, 26, 76
šūoi 58
šl'āpā 23
šuo 13, 56
šuoqriba 33, 79
šuoqoivu 48, 67
šuoqahaina 59
tainiē 13, 15
tinoqjefua 61, 66
t'pol' 60, 66
tuava 19, 15, 67, 78
tšūoi L 58
tšūlū L 16
tšūlkkū A 16
tuhd' L 14
tuhjo 14, 76
tul'pāic 61
tuoh 23
tuohi 23, 26, 76
tuom L 44
tuoni 44, 65, 75

tuonikka 44, 66
tuonikkana 44
tūvi A 23
tūvi 23, 25, 75, 77
tūvi A, L 23
uñiikka 56
uozai 14
vabarno 42, 70, 75
vaua 24, 55, 70
varži 24
vasilka 53, 77
vast L 14
vastu A 14
vašta 14, 15, 48
vavarin A 42
vchiā 63
vchuiua 24
viba 24
višhapū 44, 67, 78
vovauh 27

2. Teised soome-ugri
keeled

Soome

aho 9	kan 62
haapa 60	kataja 38
havo 16	kana 62
havu 16	kasi 18
heinä 10	ketto 18
horma 43	kettu 18
hormaheinä 43	kukka 10
horma 43	kuori 18
horma 43	latva 19
horma 43	lehti 19
honia 37	lillukka 42
humala 57	maasikka 42
huonia 37	metsä 10
joulukka 55	mustikka 55
jyvä 17	muurain 41
kaali 51	naatti 20
kakkara 39	namis 51
kakewa 54	neula 20
kanta 18	niini 20
kanto 17	nurmi 11
karpalo 56	näre 37

ohua 64
 oksa 20
 olki 11
 orava 32
 oras 11
 paatsama 46
 pakka 30
 pajaka 46
 pakana 29
 pakastin 46
 pakkeula 31
 pakkeuli 31
 palje 20
 palke 20
 pellava 45
 pelto 12
 petäjä 38
 puolukka 55

putki 47
 pöly 22
 raita 60
 reis 63
 sammal 13
 sana 61
 sieni 28
 siestar 40
 suo 13
 sylkky 16
 tuomi 44
 tyvi 23
 vaapukaa 42
 vaipa 24
 vasta 14
 vhaa 63
 rinna 48
 vorni 43

Vepsa

babarn 42
 barb 24
 bul'b 40
 d'enukain'e 55

garbor 56
 hab 60
 hein 10
 hin 10

hunnā 57	oks 21
humal 57	olq 11
jur 17	oraz 11
jivā 17	orai 11
uadag 38	orav 32
uagr 62	ozr 64
uanaubr 54	pankar 31
uand 17	pāng 21
uēzi 18	puh 22
uoir 48	pöli 22
ukkin-uragg 43	pūvaz 45
uaineuandis 43	raid 60
uht 19	ugiz 63
lēp 48	sammar 13
tūk 61	sēmen 23
uauživaike 42	uū 28
uets 10	so 13
unnašk 41	šarakein 61
unnn 41	tainen 13
uustik 55	tohi 23
uagriz 51	tom 44
ūēgr 20	t'ūvi 23
uin 20	va's 24
noim 11	vast 14

Vadja

aho 9	uāzina 42
āpa 60	uēttsā 10
aru 16	unaga 41
cinā 10	unika 55
erne 45	uātti 20
ivā 17	uigra 20
jōmukas 55	ūni 20
jūri 17	unni 11
kadaga 38	nāre 37
kaga 62	pagne 29
kakana 39	pake 30
kanebro 54	paruo 21
kanta 18	pōmar 56
kanto 17	putne 47
ketto 18	pū 13
kōri 18	pūha 22
kukas 10	pōinār 22
kū 10	petto 12
kukka 10	pöllū 22
leipa 48	raita 60
lillikōs 42	rūiz 63
ladva 19	sēmē 23
lūka 61	senar 40
maij 20	sō 13

taini 13

toho 23

tõni 44

tiella 52

tüvi 23

umara 57

vaipa 24

varsi 24

võrvan 42

ehsa 21

eltsi 11

eraz 11

erava 32

ezi 37

ezra 64

Eesti

aku 9

haab 60

humal 57

humalas 57

iva 17

kaal 51

kaalik 51

kaalikas 51

kaalits 51

kadafane 38

kadafas 38

kadak 38

kadakas 38

kakar 39

kamarik 54

kanarik 54

kanarik 54

kand 17, 18

kanema 54

karbalas 56

karikakar 39

kaste 62

kataj 38

kell 52

keni 18

kert 18

kirikakar 39

keor 18

känd 17
latv 19
leht 19
lillakas 42
lillik(as) 42
maasikas 42
mets 10
munakas 41
mustikas 55
naeris 51
niin 20
num 11
nõel 20
näe 37
närestik 38
orus 21
oras 11
orav 32
oravas 32
ori 37
paaspuu 46
pagan 29
pake 30
paalg 21
palg 21
palgo 21

padajas 38
padak 38
pido 12
pohl 56
põd 12
puhk 22
põd 12
põld 12
raag 24
raid 60
saunmal 13
sua 28
soo 13
tain 13
toom 44
tõi 23
tõvi 23
tõu 23
vaavakas 42
vabarm 42
vabain 42
vaberm 42
vabern 42
vavar 42
vinn 48
vorm 43

vorninene 43
vorn 43

olg 11

Liiiv

ābōz 60

āina 10

būlgōz 56

garban 56

jēnaz 45

jūoimūi 55

jūi' 17

uadāg 38

uūzi 62

uila 52

uētā 18

uūv 48

ladā 19

lō' 19

l'epiā 49

uētā 10

uōra 20

uō'kōz 42

uāgōz 51

uātōz 20

nūi 20

uēggōl(2) 20

nūm 11

ōbēz 60

orā 21

ōu 16

pū 13

riggōz 63

siēngōz 23

sēh' 28

sōmal 13

sūo 13

te'u(ū) 23

tūoimūi 44

uūāl 57

vāz 24

vūnōg 48

vō'ddōz 64

vōl'g 11

vōzā 37

v'orāB 32

Lapi

N = nonalapi

R = rootilapi

äse R 21

äne (w) R 32

guuna 10

hāl'ka 11

juokok 55

juovot 55

katt 18

koajevu 48

la: dv 19

liešp̄^E 49

muor'je 20

noŋnia 11

petse R 38

railda N 60

sānuul 13

tuom R 44

Mari

pište 63

pišts 63

pu:rd̄s 24

listā.š 19

ni 20

ni 20

putš 47

šin 28

toŋ 24

tūŋ 24

u:š 21

waštsr 64

woštsr 64

Mordva

E = esamordva

M = moriamordva

kān 18	potko E 97
k'ed' E 18	šim'en 28
kēvār E 48	šunstorov E 40
lep'e E 49	t'e 23
mai 20	t'ej 23
olgo 11	ur E 32
paš M 31	uro 32
paš'ke E 31	viš E 63
pit'se 38	višā M 63

Udmurdi

diā 24	pu 13
diy 24	tui 44
hiā 20	usi 21
ožo 9	važ 63
pu 13	

Komi

S = sinjakomi

dinS 24

dinS 24

ež 9

eža 9

ratš-pomol'S 38

kóiw 98

hinS 20

poiemS 38

vorč 24

Handi

nāysa 51

nūsm 11

sānz 28

Mansi

hurm 11

Ungari

ar 12

fa 13

estor 64

tö 24

tü 24

3. Muud keeled

Ladina

paganus 29

Sanskriti

yāva 17

Muinasgermaani

péltom 12
pélto 12

peltus 12

Muinaspreisi

Kadegis 38

Gooti

balgs 21
hagri 62

lein 58
nēpla 20

Norra

humli 57
humla 57
käl 51

mgr 63
skella 52

Rootsi

balg 21
fielder 12
haghe 62
hagre 63
humle 57
jordgubbe 42

kaal 51
kal 51
kwaat 14
quaster 14
rogher 63

Leedu

kadagys 38
še'mens 23

žirnis 45
tòšis 23

Läti

kadeys 38

tāsis 23

Slaavi

hoost 14

Vene

акютини глазки 52

балаболка 40

боб 45

боровик 32

василік 53

верба 24

верхушка 24

вика 44

волнушка 29

волнух 29

грина 59

гриб 27

гриздь 34

гряда 13

дикая редька 50

дуб 49

зверобой 54

зерно 17

ивангай 46

ила 17

иолка 17

калка 51

калка 47

калка 51

капуста 50

картофель 49

картоха 49

картохля 49

каштан 46

клевер 44

конопля 58

кувшина 39

кукушкаранды 43

кукушкарандыш 43

лестка 31

лест 19

лук 61

мак 50

маслёнок 33

маслякка 33

матё-и-манка 53

морощка 41

моховик 33

мурошка 41

натина 20

огород 11

онёнок 33

паздер 22

паздерсе 22
пакуча 31
пакуча 31
пѣтух 31
плѣтъ 21
подсолнечник 53
подсолнух 53
почка 22
пух 22
редиска 51
ромашка 53
росяник 34
редиска 41
сад 13
свѣкла 57
сиренка 34
сирень 49
смородина 41
сорная трава 13
сорняк 13
ствола 23
сыроежка 34
тополь 60
трава 10, 14
тыльпан 61
урожай 14

холопушка 56
хмелина 57
хмель 57
цвѣток 9
чеснок 61
шляпа 23
яблоко 41

Ladinakeelsed taimenimetused

- Achillea millefolium* 53
Agaricus violaceus 33
Agrostis tenuis 62
Aesculus hippocastanum 46
Aethusa cynapium 46
Allium cepa 60
Allium sativum 61
Alnus 48
Angelica sylvestris 47
Arctostaphylos uva-ursi 54
Annulariella mellea 33
Avena sativa 62
Beta vulgaris 57
Betula 48
Betula pubescens 48
Brassica napus 51
Brassica oleracea 50
Brassica rapa 50
Bumias orientalis 50

- Calluna vulgaris* 54
Campanula 52
Cannabis sativa 58
Cantharellus cibarius 31
Carex 61
Carum carvi 47
Centaurea cyanus 53
Cerasus 43
Chamaenerion 46
Corylus avellana 48
Daucus sativus 47
Dianthus 56
Epilobium angustifolium 43
Equisetum arvense 37
Fagopyrum esculentum 59
Filipendula 42
Fomes fomentarius 31
Fragaria 42
Frangula alnus 46
Galium aparine 47
Helianthus annuus 53
Hordeum vulgare 64
Humulus lupulus 57
Hypericum perforatum 54
Juncus lacustris 37
Juniperus communis 38

- Lactarius deliciosus 34
Lactarius torminosus 34
Lamium 49
Leccinum aurantiacum 32
Leccinum scabrum 33
Linum 45
Malus 41
Matricaria recutita 53
Nuphar luteum 40
Nymphaea 39
Oxycoccus palustris 56
Padus 44
Papaver 50
Phaseolus vulgaris 45
Phleum pratense 61
Phragmites australis 61
Picea abies 37
Pinus sylvestris 38
Pisum sativum 45
Plantago 50
Populus 60
Populus tremula 60
Prunus 43
Pyrus 41
Quercus robur 49
Ranunculus 39

- Raphanus sativus* 51
Rheum rhoponticum 59
Rhodococcum vitis-idaea 55
Ribes rubrum 40
Ribes uva-crispa 41
Rosa rosiagracea 43
Rubus 41
Rubus idaeus 42
Rubus saxatilis 41
Rumex acetosa 59
Rumex confertus 59
Russula 34
Salix 60
Scirpus 61
Secale cereale 63
Silene cucubales 56
Solanum tuberosum 49
Sorbus 41
Stellaria media 33
Syringa vulgaris 49
Trifolium 44
Triticum aestivum 63
Trollius 40
Tulipa 61
Tussilago farfara 53
Urtica 58

Vaccinium myrtillus 55
Vaccinium uliginosum 54
Viburnum 47
Vicia cracca 44
Vicia sativa 44
Viola 52
Viscaria vulgaris 56
Xerochomus 33

Kasutatud kirjandus
koos lühenditega

FUV - B. Collinder, Fenno-Ugric
Vocabulary. Uppsala, 1955.

IKBL - J. Kalima, Itämerensuoma-
laisten kielen balttilai-
set lainasanat. Helsinki,
1936.

K. Kalamees, Sleaed. Tallinn, 1966.

A. Kalda jt., Botanika õpik kõrgema-
tele uoolidile II osa. Süste-
maatiline. Tallinn, 1970.

LMS - J. Kujala, Lylydiläisnuntai-
den sanainja. Helsinki, 1944.

LW - L. Kettunen, livisches Wörter-
buch mit grammatischen
Einleitung. Helsinki, 1938.

MTES₂ - A magyar nyelv történe-
ti etimológiai szótára I-III.

Budapest, 1907-1976.

OLR - J. Kalima, Die Ostseefinischen
Lehawörter im Russischen. Hel-
sinki, 1919.

SKES I - Y. H. Toivonen, Suomen kielen
etymologinen sanakirja I.
Helsinki, 1955.

SKES II - E. Itkonen, A. J. Joki, Y. H. Toivo-
nen, Suomen kielen etymolo-
ginen sanakirja II. Helsinki,
1958.

SKES III - E. Itkonen, A. J. Joki, Suomen
kielen etymologinen sana-
kirja III. Helsinki, 1962.

SKES IV - E. Itkonen, A. J. Joki, Suomen
kielen etymologinen sanakir-
ja IV. Helsinki, 1969.

SKES V - E. Itkonen, A. J. Joki, R. Peltola,
Suomen kielen etymologinen
sanakirja V. Helsinki, 1975.

SS - J. Kalima, Slaavilaisperäinen
sanastomme. Helsinki, 1952.

Taimede välineäärak. Käsiaraamat
uõrgemate taimede suadma-
õppiaisteks. Tallinn, 1972.

J. Tammearg jt., Eesti NSV ravimtaimed

2. *ümbertööstatud triik*. Tallinn, 1972.

UI — A. J. Jori, *Malin und Endogamien*. Helsinki, 1973.

VES — P. Ammasa, B. Prardin, J. V. Veski, *Vene-esti sõnaraamat*. Tallinn, 1975.

Даль — В. Даль, *Толковый словарь живого великорусского языка I - IV*. Москва, 1955.

ЭСРЯ — М. Расмер, *Этимологический словарь русского языка I - IV*. Москва, 1964 - 1973.

КЭСРЯ — Э. М. Гурьев, В. И. Лыткин, *Краткий этимологический словарь коми языка*. Москва, 1970.

ПТГКЯ — В. Д. Релюев, *Питхвинский говор карельского языка*. Ленинград, 1977.

E. Peha, *Botanikaalane sõnaraamat* (1973). (*Käikiri TRÜ soome-ugri keelte kaatechis.*)

M. Belvik, Taimestiku alane tõuareng
maari kullis (1976). (Käikiri
TRÜ roome-ugri kulti kated-
ris.)

KKM — V. D. Rjagojev, Käikjalised
matujalid NSVL TA Kaja-
la filiaali KKA1-s Petro-
zavodskis.

Keelte lühendid

e = eesti
germ = germaani
gt = gooti
had = haudi
uf = uufala
ufA = aunnuse
ufL = lüüdi
u = uoni
uS = sürgaoni
lad = ladina
ld = leedu
lp = lapi
lpN = norralapi
lpR = rootnilapi
lt = läti
lv = liivi
mgt = muinasgooti
nr = nari
ud = uordva

udE = esamordva
udM = moriamordva
mur = muinamorra
mus = maani
mpr = muinaspreini
urts = muinasrootri
ur = norra
rts = rootri
sam = samojeedi
sur = saasriti
sus = sausa
sl = slaavi
sm = soome
udm = udmurdi
ung = ungari
Vai = Vaivara muurak
vdj = vadja
vn = vene
vps = repsa

Ботаническая лексика
в Бокситогорском диалекте
карельского языка
Резюме

Настоящая дипломная работа исследует лексику карелы, живущих в Бокситогорском районе Ленинградской области, точнее, запас слов по названию растений; систематизирует по и анализирует с этимологической стороны.

В работе представлены наиболее известные и распространенные названия растений.

Основной материал, использованный в работе, собран во время летней экспедиции 1976 года и летней и зимней экспедициях 1977 года в Бокситогорском районе.

В работе нет глав. В первой главе рассматриваются общие названия, сведения с

растениями, во второй терминология, связанная со строением растений. В третьей главе рассматриваются названия грибов и в четвертой названия высших растений. В пятой главе рассматриваются лекарственные растения и дается обзор об их использовании.

В работе приводятся также латинские названия растений.

В ходе исследования выяснилось, что большую часть составляют заимствования из русского языка. Причиной этого является нахождение маленькой группы карелов среди русских.

Рядом с русскими заимствованиями находятсся и очень старые слова, которые являются общими для всех финноугорских языков.

Некоторые слова, обозначающие растения имеют описательное происхождение.

Встречаются также заимствования из более древних индоевропейских, германских, балтий-

их и славянских языков.

Довольно большую группу растений называют сложным словом, которые образуются по различным признакам: по месту происхождения и по месту распространения, по названию зверей и т.д.

Исследование ботанической лексики показало, что в данном районе всё сильнее проявляется воздействие русского языка, хотя и сохранилась большая часть ранней лексики.

Sisukord

Eessõna	lk. 3
Sissijuhatus	5
<u>I.</u> Üldnimetused	9
<u>II.</u> Taimemorfoloogia	16
<u>III.</u> Seened	27
<u>IV.</u> Kõrgemad taimed	36
<u>V.</u> Ravimtaimedest	69
Kokkuvõte	75
Registriid	
1. Karjala keel	82
2. Teised soome-ugri keeled	88
3. Muud keeled	98
Ladinakeelsed taimenimetused	102
Kasutatud kirjandus koos lühenditega	107
Keelte lühendid	111
Ботаническая лексика в Бонн- торпском гваранте карельского языка	112

Hannu
P. Palmes